

JAARLIJKS CONGRES – PERSOONLIJKHEIDSPROBLEMATIEK – 2^E EDITIE

9 mei 2019

Jaarbeurs, Utrecht

Het jaarlijks congres over persoonlijkheidsproblematiek staat dit keer in het teken van co-morbiditeit.

Persoonlijkheidsproblematiek, zoals bijvoorbeeld een borderline- of antisociale persoonlijkheidsstoornis zijn op zichzelf al lastig genoeg voor zowel degene die eraan lijdt als diens omgeving. Maar vaak wordt een persoonlijkheidsstoornis 'vergezeld' door andere psychische, psychiatrische of ontwikkelingsproblematiek. Daarbij kun je denken aan bijvoorbeeld een depressie, een licht verstandelijke beperking, een eetstoornis of autisme. En dat maakt het nog eens extra lastig om de begeleiding en / of behandeling van deze kwetsbare groep mensen op een goede manier in te vullen.

Op het jaarlijks congres over persoonlijkheidsproblematiek delen vooraanstaande sprekers uit wetenschap en praktijk hun kennis, inzichten en praktische handvatten met de deelnemers.

Doelgroep

Het jaarlijks congres over persoonlijkheidsproblematiek is bedoeld voor alle hbo- en academisch opgeleide hulpverleners en begeleiders die in de uitvoering van hun werk te maken krijgen met mensen met een persoonlijkheidsstoornis en / of hun naasten.

Leerdoelen

- De stand van de wetenschap ten aanzien van persoonlijkheidsstoornissen en co-morbiditeit en wat dit impliceert voor de praktijk;
- Werkzame theorieën en modellen in de behandeling van schizotypische persoonlijkheidsstoornissen;
- Krachtgericht en betekenisgericht werken bij complexe persoonlijkheidsproblematiek;
- Hulpverlening aan mensen met narcistische persoonlijkheidsstoornis en bijkomende problematiek;
- Omgaan met persoonlijkheidsstoornissen bij mensen met een licht verstandelijke beperking;
- Een vertaling van beperkingen die eigen zijn aan mensen persoonlijkheidsstoornissen (DSM-5) en hoe hierop af te stemmen;

- Emotieregulatie middels schematherapie bij mensen met een persoonlijkheidsstoornis.

Programma

09.15 uur Registratie en ontvangst met koffie en thee

10.00 uur Opening congres door dagvoorzitter Dr. Guido van de Luitgaarden

10.15 uur Dr. Jill Lobbestael [Maastricht University] - Persoonlijkheidsstoornissen en comorbiditeit

11.30 uur Dr. Meinte Vollema [De Binnenkijk] - Schizotypische persoonlijkheidsstoornissen

12.15 uur Gerard Lohuis [BuurtzorgT] - Krachtgericht en betekenisgericht werken bij complexe persoonlijkheidsproblematiek

13.00 uur Lunchbuffet

14.00 uur Deelsessies

Deelsessie 1A Prof. Dr. Jan Derksen [Universiteit Brussel] - Narcistische aandoeningen: hoe komen ze tot stand hoe gaan we ermee om?

Deelsessie 1B Prof. Dr. Xavier Moonen [Universiteit van Amsterdam] - Persoonlijkheidsstoornissen en LVB

15.00 uur Pauze

15.30 uur Deelsessies

Deelsessie 2A Dr. Joost Hutsebaut [De Viersprong] - De essentie van persoonlijkheidsstoornissen

Deelsessie 2B Dr. Jeffrey Roelofs [Maastricht University] - Emotieregulatie en schematherapie

16.30 uur Afsluiting

Sprekers en hun bijdrage

Dr. Jill Lobbestael

Bijdrage: Van wetenschap naar praktijk

Jill is universitair docent aan de Universiteit van Maastricht. Zij is o.a. gespecialiseerd op het gebied van persoonlijkheidsstoornissen (borderline, ASP en narcisme).

In deze presentatie wordt er eerst een overzicht gegeven van de verschillende persoonlijkheidsstoornissen, het klinische beeld, de prevalentie, en de 3 clusters waarin deze 10 persoonlijkheidsstoornissen zijn ingedeeld. Daarnaast worden er een aantal van de meest centrale kenmerken genoemd, en gelinkt aan onderzoeksbevindingen. Tot slot wordt er ingegaan op de comorbiditeit tussen persoonlijkheidsstoornissen onderling, alsook met de klinische stoornissen.

Dr. Meinte Vollema

Bijdrage: Schizotypische persoonlijkheidsstoornissen

Meinte studeerde klinische psychologie (met als bijvak: criminologie) aan de Rijksuniversiteit Groningen en promoveerde op een onderzoek naar de familiale kwetsbaarheid voor schizofrenie. Hij was lange tijd hoofd van de afdeling psychodiagnostiek van GGZ Centraal te Ermelo en werkt sinds 2012 als klinisch neuropsycholoog vanuit zijn praktijk De Binnenkijk. Daarnaast is Meinte als klinisch psycholoog werkzaam voor het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) en maakt hij deel uit van de redactie van het Tijdschrift voor Neuropsychologie.

In deze praktijkgerichte bijdrage onder leiding van Meinte ligt de focus op werkzame theorieën en modellen in de behandeling van schizotypische persoonlijkheidsstoornissen. Wat verstaan we onder schizotypische persoonlijkheidsstoornissen, welke kennis is beschikbaar en wat zijn belangrijke do's and don'ts?

Gerard Lohuis

Bijdrage: Krachtgericht en betekenisgericht werken bij complexe persoonlijkheidsproblematiek

Gerard is werkzaam als sociaal psychiatrisch verpleegkundige bij BuurtzorgT Groningen en richt zich vooral op de sociale psychiatrie, dubbele diagnoses en openbare geestelijke gezondheidszorg. Daarnaast is hij trainer, docent en opleider aan de Hanzehogeschool en redacteur van het tijdschrift Sociale Psychiatrie. Hij is nauw betrokken geweest bij het opzetten van een ambulante crisisteam in Groningen en het project Vangnet & Advies op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg.

Hulpverlening gaat uit van persoonlijke diagnostiek en betekenisgeving. Vanuit wederkerigheid en goed contact worden krachten aangeboord om problemen aan te pakken. Diagnostiek alleen is niet voldoende: Je weet wat je doet, maar begrijpt het niet. Deze bijdrage helpt je om beter aan te leren sluiten bij wat een cliënt nodig heeft en de cliënt leert zichzelf beter te begrijpen. Een krachtgerichte benadering!

Prof. Dr. Jan Derksen

Bijdrage: Narcistische aandoeningen: hoe komen ze tot stand hoe gaan we ermee om?

Jan is hoogleraar Klinische psychologie en praktiserend klinisch psycholoog aan de Vrije Universiteit Brussel en de Radboud Universiteit Nijmegen. Hij ijkte en valideerde veel psychologische tests zoals een test voor emotionele intelligentie, maar ook de MMPI-2 en MMPI-RF. Zijn specialismen zijn psychologische diagnostiek, psychodynamische psychotherapie, test voor emotionele intelligentie en cognitieve intelligentie. Hij publiceerde een veertigtal boeken waaronder recentelijk een boek ter preventie van psychische aandoeningen.

De term narcisme is ingeburgerd geraakt in onze cultuur en 'narcist' wordt niet zelden als scheldwoord aan iemand toebedeeld. In deze bijdrage wordt de psychologische ondergrond ervan belicht, de verschillende vormen ervan worden ontrafeld en de wijze waarop hiermee vanuit de hulpverlening kan worden omgegaan of behandeld, komen aan bod. Speciaal zal aandacht worden besteed hoe deze thematiek zich kan uiten bij kinderen en jongeren, de LVB populatie en hoe hiermee in opvoeding, begeleiding en hulpverlening kan worden omgegaan.

Prof. Dr. Xavier Moonen

Bijdrage: Persoonlijkheidsstoornissen en LVB

Xavier is orthopedagoog en GZ-psycholoog. Hij is verbonden aan Koraal Groep te Sittard, is bijzonder lector 'inclusie van mensen met een verstandelijke beperking' aan Zuyd Hogeschool te Heerlen en bijzonder hoogleraar op het gebied van kennisontwikkeling over kinderen, jongeren en jongvolwassenen met een LVB aan de Universiteit van Amsterdam. Zijn interesse gaat uit naar communicatie met mensen met een VB, naar instrumentontwikkeling voor LVB, naar onderzoek bij mensen met een verstandelijke beperking in contact met politie en justitie en naar het zelf onderzoek doen door mensen met een verstandelijke beperking.

Xavier legt in zijn bijdrage de nadruk op het omgaan met persoonlijkheidsstoornissen bij mensen met een licht verstandelijke beperking. Wat weten we uit recent onderzoek en welke kennis en vaardigheid is nodig om adequaat hulp te verlenen aan deze doelgroep. Er wordt ingezoomd op wat potentieel zwakke punten zijn van mensen met LVB, speciaal van mensen met LVB en persoonlijkheidsstoornissen, en hoe die in interventies doorwerken. Daarbij is bijzondere aandacht voor effectieve communicatietechnieken.

Dr. Joost Hutsebaut

Bijdrage: Essentiële beperkingen van mensen met persoonlijkheidsstoornissen en hoe daarmee om te gaan.

Joost is opgeleid tot klinisch psycholoog en deed zijn promotie-onderzoek aan de K.U.Leuven. Hij werkt als behandelaar en onderzoeker bij de Viersprong en is als zodanig ook verbonden aan het Kenniscentrum Persoonlijkheidsstoornissen.

Mensen met persoonlijkheidsstoornissen hebben veelal moeilijkheden, die ervoor zorgen dat ze minder voordeel halen uit behandelingen of begeleidingen. Denk aan het wantrouwen dat ze ervaren in andere mensen of hun moeite om zich ergens duurzaam aan te verbinden. In deze presentatie worden de kernbeperkingen van mensen met een persoonlijkheidsstoornis besproken vanuit recente diagnostische modellen van persoonlijkheidsproblematiek. De kern van een persoonlijkheidsstoornis ligt in problemen in zelfregulatie en in relationeel functioneren. Verder wordt uitgelegd hoe hulpverleners ongeacht de discipline in hun benadering rekening kunnen houden met deze beperkingen, zodat er een effectieve behandeling of begeleiding kan plaatsvinden.

Dr. Jeffrey Roelofs

Bijdrage: Werken met schematherapie

Hoe verloopt emotieregulatie middels schematherapie bij mensen met een persoonlijkheidsstoornis? Hoe mensen te helpen grip te krijgen op stress, frustratie en controleverlies? Deze vragen staan centraal in de deelsessie onder leiding van Jeffrey Roelofs.

Dr. Guido van de Luitgaarden

Bijdrage: Dagvoorzitter

Guido is opgeleid als sociaal-pedagogisch hulpverlener en werkte in die hoedanigheid onder meer in het sociaal-cultureel werk. Hij was gedurende 16 jaar als senior onderzoeker en docent werkzaam bij Zuyd Hogeschool, lectoraat Sociale Integratie. Guido promoveerde aan de University of Salford (VK) op een proefschrift over oordeels- en besluitvorming bij vermoedens van kindermishandeling. Sinds 2006 is hij verbonden aan het Euregionaal Congresburo en het Centrum voor Educatie en Supervisie. Daarnaast is hij echtgenoot en (pleeg)vader. Ook is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van het Steunpunt Mantelzorg Zuid.